

Welbevinden

Nieuwkomers jongeren

project rapportage januari 2021

**STERKE
KINDEREN**

SAMENWERKINGSVERBAND
VO NOORD-KENNERLAND

Januari 2021/1

Meta Streefland

Rapportage project Welbevinden Nieuwkomersjongeren januari 2021

Welbevinden is voorwaardelijk om te kunnen leren

Zie het welbevinden van een jongere als de wortels van een boom. Als de wortels stevig zijn, de omgeving gunstig is en er voldoende voeding is, is er veerkracht en groei. De boom kan meebewegen en tegelijkertijd stevige takken en zijtakken ontwikkelen, groeien en bloeien. Dit is "heelzijn".

Inleiding:

Voor u ligt de rapportage van het project *Welbevinden Nieuwkomers jongeren*. Het project is gestart in januari 2020 en is afgerond in december 2020. Ik heb met veel plezier samengewerkt met alle betrokken bij dit project, ik wil hen en in het bijzonder Andy Oppong, Bram Tuk en Sjakkelen Marlet bedanken voor het vertrouwen in mij als projectleider. Ik heb ontzettend veel geleerd van de verhalen van de jongeren (ook al hoorde ik die niet van hen zelf) en van het projectteam (ieders perspectief bleek waardevol) en denk oprecht dat er ondanks een forse tegenwind door Corona een mooi resultaat is bereikt! In dit verslag leest u eerst een introductie op het project. U ziet de namen van de leden in het projectteam. Vervolgens leest u voor welke aanpak is gekozen om de beoogde doelstelling van het project (zie projectplan) te bereiken en tot slot de aanbevelingen voor de regio Noord-Kennemerland ten behoeve van een vervolg. Aan deze rapportage zijn verschillende bijlagen toegevoegd. De belangrijkste daarvan is de rapportage van Lokaal 0. De aanbevelingen uit het rapport van Lokaal 0 zijn verwerkt in dit rapport. Ik wens u veel leesplezier en inspiratie en hoop van harte dat wie dit ook leest bereid is om zijn steentje bij te dragen aan een vervolg!

Introductie:

Onderwijs speelt een belangrijke rol bij integratie van jongeren uit een ander land. Het onderwijs biedt hen dagelijkse structuur, het is een plek om *peers* te ontmoeten, de taal te leren en toe te werken naar een perspectief en volwaardige plek in deze maatschappij (bron: Memo Route Nieuwkomers).

Het bleek enkele jaren geleden dat de onderwijsroutes voor jongeren die uitstromen uit de Taalklassen in het samenwerkingsverband vo/vso Noord-Kennemerland onvoldoende aansloten om hen daadwerkelijk perspectief te bieden. In mei 2019 is om die reden het project Route Nieuwkomers gestart. Inmiddels zijn er Onderwijsroutes vastgelegd, samenwerkende partijen hebben zich hieraan verbonden. Er is een structuur ontwikkeld waarin professionals samenwerken t.b.v. een goede aansluiting op vervolg onderwijs (of werk) na de Taalklas.

Welbevinden is voorwaardelijk om tot leren te komen. Voor een kansrijke toekomst is dus meer nodig dan alleen onderwijsroutes. Nieuwkomers jongeren hebben veel meegemaakt, hun veerkracht is vaak groot. Bij enkele jongeren zijn er specifieke vraagstukken (In dit project hebben we de doelgroep afgebakend, we hebben ons gericht op jongeren in de Taalklas VO en jongeren in transitie van VO naar MBO). Taal is regelmatig de grootste belemmerende en zichtbare factor, maar ook ontwikkelingen op andere leefgebieden dan onderwijs (financiën, gezondheid, huisvesting, culturele verschillen - ook op

het gebied van opvoeding etc.) spelen mee. Soms kan een jongere zich niet ontwikkelen, omdat er sprake is van psychosociale en/of aanpassingsproblematiek. Dit kan onder meer zichtbaar worden in schoolverzuim, niet tot leren komen, problemen in het gedrag en aanpassingsproblemen. Docenten en coördinatoren van Taalklassen in VO en MBO geven aan dat de interne- en externe ondersteuning niet op iedere school toegankelijk is, zodat men samen kan zoeken naar een oplossing. Ook geven zij aan dat deskundigheid ontbreekt. Dit alles was aanleiding om in januari 2020 een project te starten wat zich richt op het vergroten van het welbevinden van jongeren en een lerend netwerk van professionals.

Een deel van de jongeren in de Taalklassen blijkt dus kwetsbaar voor het ontwikkelen van psychosociale en gedragsproblemen en er is een risico op schooluitval.

Als professionals om deze jongeren heen hebben we ons de volgende vragen gesteld:

- Hoe kunnen we jongeren beter begrijpen?
- Hoe kunnen we de signalen die we opmerken betekenis geven?
- Kunnen we eerder reageren of ingrijpen/preventief werken?
- Hoe kunnen we beter samenwerken en als een lerend netwerk om de jongere heen staan?
- Kunnen we de interne ondersteuningsstructuur op de VO scholen beter benutten en betrokkenheid van externe deskundigheid toegankelijk maken (waarbij we gebruik maken van bestaande structuren)?
- Wat en wie hebben we daarvoor nodig?

Wie waren de projectleden? Even voorstellen...

Gerard Koopman (schoolondersteuningsmanager PCC-breed), Han Bart (Registerpsycholoog NIP Kinder & Jeugd, De Viaan), Els van Kampen (opleidingsmanager anderstaligen, ROC Horizon College), Anja van Andel (teamleider STIP, ROC Horizon College), Sjakkeliën Marlet (Projectleider team J&G coaches VO), Nina Sendel (gedragsdeskundige team J&G coaches VO), Martin Teunissen (De Buch Gemeentes beleidsmedewerker domein SamenLeven), Andy Oppong (Lokaal 0, Cultuurtolk & adviseur nieuwkomers en onderwijs), Bram Tuk (Lokaal 0, senior adviseur) en tot slot Meta Streefland (senior consultant passend onderwijs swv Noord-Kennemerland en projectleider)

De gekozen aanpak: Een lerend perspectief en kijken door een systemische “bril”

Een lerend perspectief, samenwerken versterken vanuit een lerend perspectief: Leren van en met elkaar in de praktijk wordt als effectief gezien (ten opzichte van standaard opleidingen en aanbod gerichte trainingen). Recente onderzoeken benadrukken dat professionalisering vooral moet gaan over kennis en vaardigheden die voor professionals in hun praktijk direct van betekenis zijn. Tijdens dit project is van en met elkaar geleerd dicht om de jongere heen. Het zorgde voor grote betrokkenheid en een open mind. Middels vijf verschillende vragen van jongeren hebben professionals die in de praktijk betrokken waren bij de betreffende jongere (docent, leerplichtambtenaar, RMC, begeleider Parlan, Taalklas coördinator, J&G coaches) nieuwe kennis en inzichten opgedaan tijdens de reflectiebijeenkomsten o.l.v. Lokaal 0. Daarnaast hebben diverse Webinars plaatsgevonden om professionals mee te nemen in de denkwijze en aanpak van Lokaal 0.

Kijken door een systemische “bril”, aan de bestaande methodiek van Handelingsgericht Werken, is de methodiek van Village mapping toegevoegd. De methodiek brengt de jongere en de community om de jongere heen in beeld door de Village aanpak (in kaart brengen van de cultuur van herkomst evenals de

nieuwe cultuur - de structuur en samenwerking tussen organisaties om de jongeren heen). Village mapping is een methodische aanpak t.b.v. systemisch waarnemen en begrijpen. Echt luisteren naar het perspectief en de vraag van de jongere en ouders is hierbij het uitgangspunt. Voor deskundigheid en kennisdeling is Lokaal 0 ingezet. Lokaal 0 leert ons hoe we zicht kunnen krijgen op de daadwerkelijke vraag van de jongere en zijn of haar ouders door goed te luisteren en present te zijn. Er wordt gekeken naar de ontwikkeltaak die de jongere heeft in het nieuwe land. Daarbij worden de belemmeringen die de jongere ondervindt in kaart gebracht. De methodiek geeft inzicht in het verlangen en mogelijkheden van de jongere. Zij biedt inzicht in systemen, mis-matches en botsingen en reikt oplossingen aan. Het welbevinden van de jongere wordt vergroot, omdat er daadwerkelijk wordt geluisterd en omdat er weer perspectief ontstaat voor de jongere. Professionals werken tijdelijk samen in het systeem om de jongere heen, met elkaar doen zij de goede dingen voor de jongere en zijn of haar ouders.

Conclusies en aanbevelingen:

Gedurende het project bleek dat de context van het MBO en VO van elkaar verschillen. Het Horizon College kan gebruik maken van schaalgrootte. Ervaringen opgedaan in het onderwijs aan nieuwkomers jongeren in Hoorn worden benut op de locatie in Alkmaar. De al enkele jaren geleden ingezette preventie, jongerenwerkers inzetten op school om snel te kunnen anticiperen op verzuim, waarbij de jongerenwerker naast de jongere staat en aansluiten op de eigen cultuur van de jongere, levert een belangrijke bijdrage aan het voorkomen van voortijdig schoolverzuim (Klooster, E. en Butter, E., 2019¹). Het Horizon College onderzoekt hoe zorg meer binnen de muren van school gehaald kan worden, denk aan preventieve programma's als Mindpower.

De Besturen in het VO hebben gekozen voor spreiding van de Taalklassen over verschillende scholen. Het uitgangspunt is onder meer "deze jongeren zijn van ons allemaal". Op enkele scholen zijn twee of meer Taalklassen, op andere scholen is er één taalklas. Het aantal jongeren op de scholen is afhankelijk van de instroom. De verbinding met interne ondersteuning en externe partners op de scholen is verschillend en ontbreekt op een aantal scholen. Kansrijk is dat de directeuren (van de VO scholen met een Taalklas) een gedeelde urgentie voelen om de huidige afspraken te verdiepen en te verbreden. Zij willen expliciet inzetten op kwaliteit en expertise en een gezamenlijk voorstel doen aan hun Bestuur. Er ligt ook een kans om de samenwerking met de Gemeente te versterken.

Tijdens de reflectiebijeenkomsten hebben professionals geleerd over elkaars visie, werkwijze en meer zicht gekregen op wat ieder kan bijdragen.

Aanbevelingen, op basis van de rapportage van Lokaal 0 en de bijeenkomst en dialoog in het projectteam in november 2020:

- De jongere in beeld: Neem de huidige intake onder de loep, investeer in verbetering - MBO en VO kunnen hier samen in optrekken. De stem van de jongere horen: Kijken en luisteren naar "wat is de vraag van de jongere en ouders en wat is de vraag van de aanmelder"? Cultuursensitief denken en handelen, vanuit de interculturele bril kijken en luisteren.

---

¹ De organisatie van nabijheid ISK en zorg, brochure LOWAN

- Draag zorg voor cyclisch werkwijze en routines om de ontwikkeling van de jongeren te volgen, informatie toe te voegen aan de intake. Spreek af wanneer en hoe de interne en of externe ondersteuning aansluit.
- Betrek scholen, directie, coördinatoren en docenten bij het vervolg op dit project. Breng op de scholen met een Taalklas in kaart (0-meting) wat de huidige situatie is m.b.t. aansluiting op de interne ondersteuningsstructuur en de verbinding met de externe ondersteuning. Breng expertise in kaart. De preventiematrix en de bijbehorende werkwijze kunnen als basis worden gebruikt. Naar aanleiding van deze opbrengst kan de school een doel formuleren en aangeven wat zij hiervoor nodig heeft. Aan het eind van 2021 kan een tweede meting worden gedaan, zodat successen kunnen worden gevierd en nieuwe doelen kunnen worden bepaald.
- Lerend netwerk: Blijf investeren in een lerend netwerk. Zorg dat de Village aanpak wordt geborgd als methodiek in de regio, zodat deze kan worden gebruikt als gezamenlijk kader bij complexe vraagstukken. Organiseer reflectie bijeenkomsten, (tijdens een van de casussen hebben we bemerkt dat dit heel goed samen kan met een MDO) zodat professionals kunnen reflecteren op proces, samenwerking en de opbrengst. Formeer een “tijdelijk kernteam” (de J&G coaches op de scholen met een Taalklas en hun gedragsdeskundige, Taalklascoördinatoren, consulent), teamleden kunnen worden ingezet op de scholen en hun kennis inzetten en delen (olievlekwerking, bijvoorbeeld naar het wijkteam J&G). Maak gebruik van een externe deskundige en sleutelpersonen.
- Benut en versterk de huidige structuur Route Nieuwkomers, onderzoek op welke wijze Welbevinden hierin een plek kan krijgen.
- Samenwerken: Zorg dat rollen en taken helder zijn. Gebruik de methodische aanpak HAS als leidraad voor de samenwerking met kernpartners bij signalen van verzuim. Maak gebruik van de inzichten van interprofessioneel samenwerken.
- Breng in kaart welke belangrijke spelers nog niet zijn betrokken (CLEO, GGD, e.a.).
- Investeer in de rol die ouders kunnen nemen (gebruik bijvoorbeeld de subsidie ‘Tel mee met Taal’, in 2021 richt deze zich op versterken van educatief partnerschap).
- Bespreek met de scholen welke behoefte er ligt t.b.v. een “bovenschools professionalisering aanbod”.

Bijlagen:

Bijlage 1 Rapportage Lokaal 0

Bijlage 2 Village mapping

Bijlage 3 Uitnodiging reflectiebijeenkomst

Bijlage 4 Leidraad reflectiebijeenkomst

Bijlage 5 Informatie over Lokaal 0

STERKE KINDEREN

SAMENWERKINGSVERBAND VO NOORD-KENNEMERLAND

Adres

Hertog Aalbrechtweg 5

1823 DL Alkmaar

Algemeen

www.swvnk.nl

secretariaat@swvnk.nl

072 79 20 100